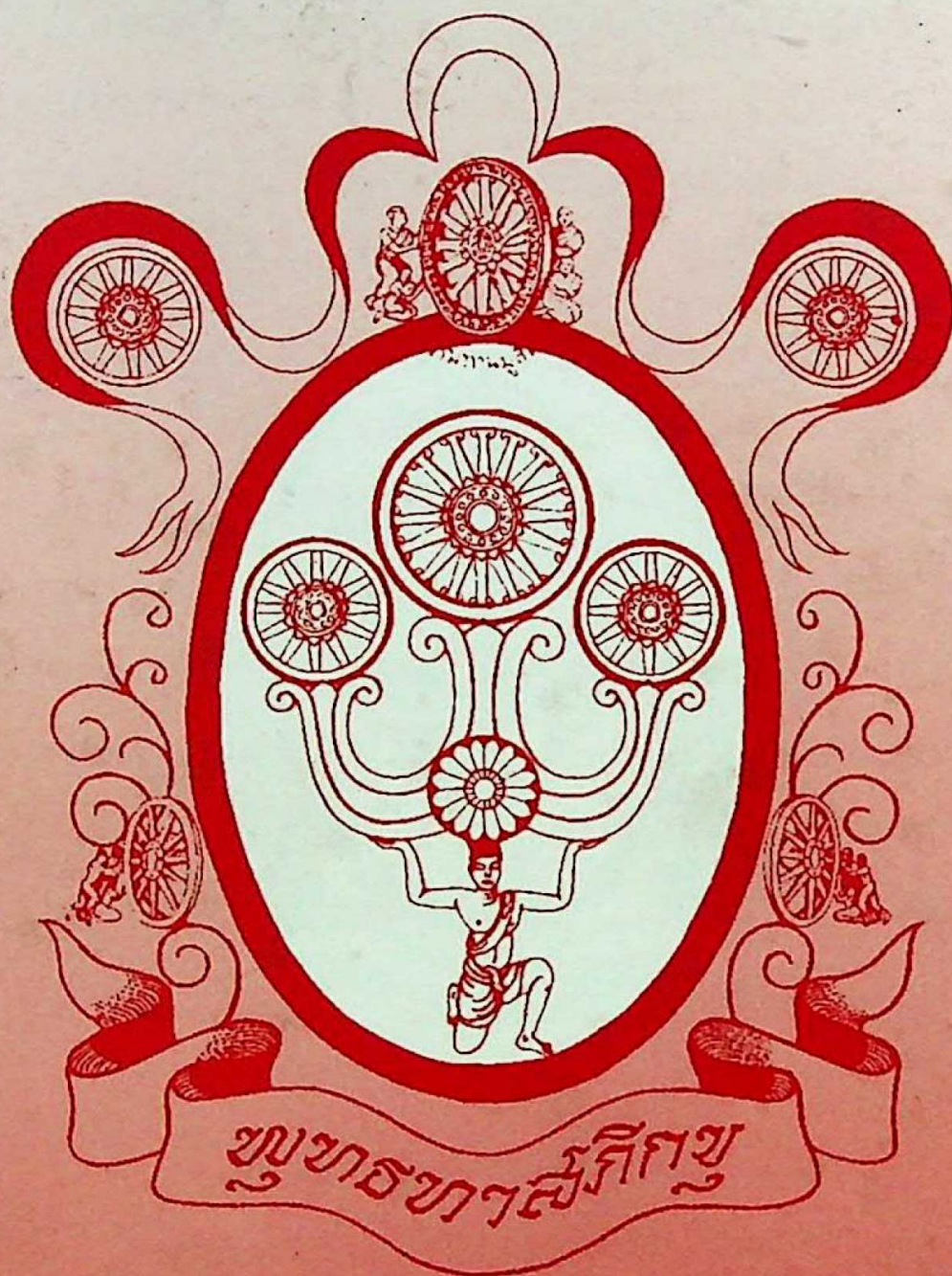

อรหันตคุณ ๔

(ชุดหมอนล้อ อันดับ ๑๑๐)

อุทิศนา

จักรธรรมมะมาลัย	จะหมั่นทั่วทั้งราชตรี
แผ่ธรรมะรังษี	ตามพระพุทธทรงประสงค์ ฯ
มั่นหมายจะเสริมศาสน์	สถาปนโลกให้อยู่ยง
ปลอดภัยพินาศ, คง	เป็นโลกสุขสถาพร ฯ
หากแล้งพระธรรมญาณ	อันธพาลกลีบร
จะครองโลกเป็นอากร	ให้เลวสู่สู่เศร้าฉาน ฯ
จะทุกข์ทนทั้งคืนวัน	พิฆาตกันบมีประมาณ
ด้วยเหตุอหังการ	เข้าครองโลกวิโยคธรรม ฯ
บรรษัทพระพุทธองค์	จึงประสงค์ประกอบกรรม
ตามแนวพระธรรมนำ	ให้โลกผ่องแผ้วพ้นภัย ฯ
เผยแผ่พระธรรมทาน	ให้ไพศาลพิชิตชัย
แปดหมื่นสี่พันนัย	อุทิศทั่วทั้งราชตรี ฯ

พ.ท.

๒๕๒๓

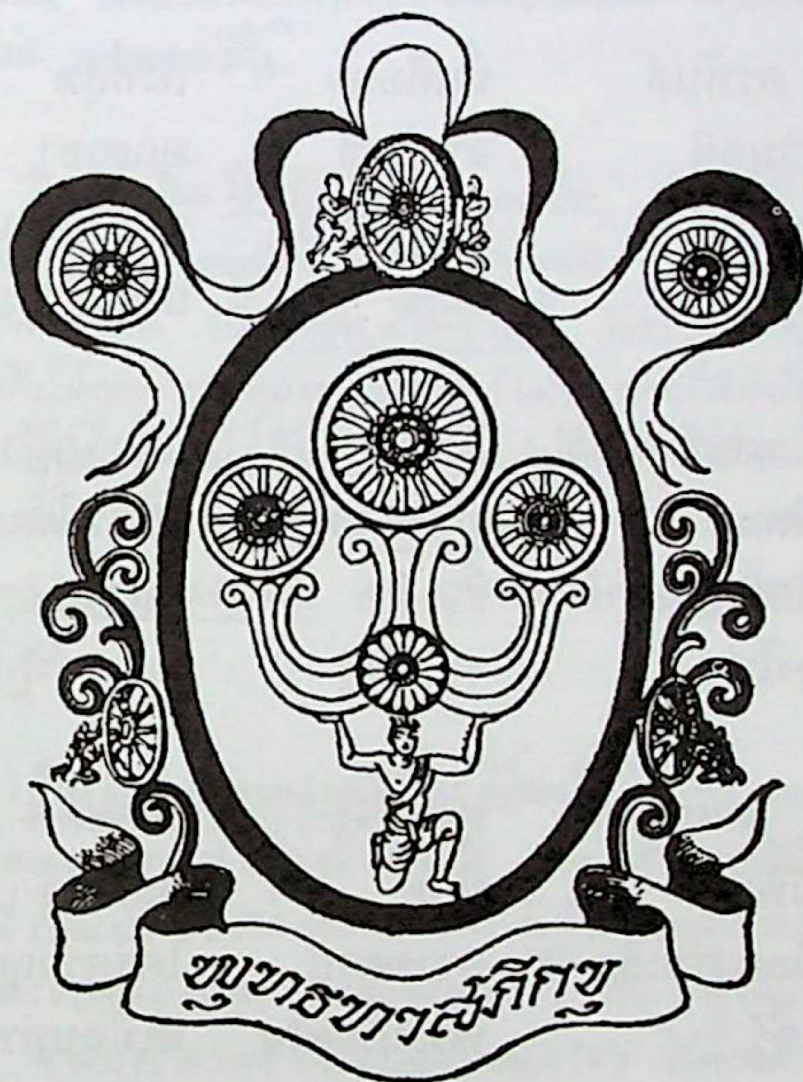
พิมพ์ที่ บริษัท เอมี เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด

๒๑๔ ซ. พระรามที่ ๒ ซอย ๓๘ ถ.พระราม ๒ แขวงบางมด

เขตจอมทอง กทม. ๑๐๑๕๐ โทร ๐-๒๔๑๕-๒๖๒๑ ต่อ ๒๐๔

อรหันตคุณ ๔

[ชุดหมอนหล่อ อันดัม ๑๑๐]

วันขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือน ๑๐
๑๐ กันยายน ๒๕๕๔

สวนอุสมจัดพิมพ์ ครั้งที่ ๑
จำนวน ๖,๐๐๐ เล่ม

อรหันต์

อรหันต์ ทางวิมุตติ ถึงความเต็ม ควรแก่การ	นั่นคือถูก จากทุกซ์ แห่งมนุษย์ วันทา	ถึงที่สุด ทุกสาขา สุดพรรณนา ยิ่งกว่าใคร,
ท่านหักแล้ว ไม่มีตน เหนือบุญ-บาป ที่ว่างไป	ซึ่งวง เวียนว่าย ชั่ว-ดี จากตัวกู	แห่งวิภูฏวน ในภพไหน มีแต่ใจ- และของกู,
จิตหลุดจาก ไม่มีพิษ เหนือความเกิด จะได้รู้	ทุกอย่าง มีภัย ความตาย พระนิพพาน	ที่เคยติด อะไรอยู่ ใคร่ครวญดู เหมือนท่านแล ฯ

พระเลขาพระธรรม อุดมฤทธิชนกประเพณีอันดีงาม; ละทิ้ง
 วัฏฏะอัน ครอบงำเป็นเครื่องเกิด-แก่-เจ็บ-ตาย; ละทิ้ง
 กลัวบาป กลัวบุญ ขย-แย่งต่อต่ออย่างขมในทางความ-
 นานา; ละทิ้งสามารถบังคับตามรู้สึกละเอียดหรือ
 กิเลส และสันทัดตามรู้สึกละเอียดไว้ถึงขนาดที่แยก
 ออกจากใจได้; ละทิ้งมโนเห็นชัด ถึงความหมาย
 ที่ว่า การทำกรรมในหน้าที่ของตนตามประเพณี ไม่มีความ-
 พหุ หนึ่งคือ การปฏิบัติธรรม และเมื่อปฏิบัติธรรมแล้ว
 หมดใจจากกิเลส; ละทิ้งใจที่ถึง ความหมายอัน
 แท้จริง ของสิ่งใดเรียกว่า "ไตรปิฎกธรรม" คือพระ
 -ศาสนา- มหาระเบียบ ที่ก็เป็นวิสัยอัน ชนชาติที่ต่าง
 แห่งมาอยู่ร่วมกันในดินแดน มิฉะนั้นแล้วมคธ

ธรรมปิณฑ์ ก็จะเป็นผลในโลกที่อันใดก็ได้ตาม
 ทรัพย์อันดีงาม แล้วเป็นวิสัยการที่สมบูรณ์แล้วของ
 วิชา สามารถเจริญ พินิจพิจารณาได้ ที่สูงยิ่งขึ้นไป

ข้อความนี้ กล่าวถึงนภาพสำหรับวิสัยการ ครุมา-
 ชาติอันใดก็ตาม, แต่ที่หากเราไม่ปฏิบัติด้วย
 ใจที่อันดีแล้ว ขอร้องให้สละความประมาทไว้
 ไว้ในใจได้ประมาทความสัจ ในพระศาสนาแห่งอัน
 ของความดี เก่งๆ ลุกขึ้นมา ได้สูงขึ้นไปตามที่ได้การ
 ทุกๆคนเกิด สักเป็นมนุษย์อันใดในอันนั้นแล้ว

อุทิศแด่

ในภาพการพิมพ์
 ๑๓ พ.ย. ๒๕

อรหันตคุณ ๔

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส ฯ
อารกตฺตา หตฺตฺตา จ กิเลสารีน โส มุนิ ;
หตสํสار จกฺกาโร ปจฺจยาทีนมารโห ตี - ตี.
ธมฺโม สกฺกจํ โสตพฺโพ - ตี.

ณ บัดนี้ อาตมาภาพจะได้วิสาขนาพระธรรมเทศนา
เพื่อเป็นเครื่องประดับสติปัญญา ส่งเสริมศรัทธาความเชื่อ
และวิริยะความพากเพียร ของท่านทั้งหลายผู้เป็นพุทธบริษัท

ให้เจริญงอกงามยิ่งๆ ขึ้นไป ในทางแห่งพระพุทธศาสนา ของสมเด็จพระบรมศาสดา อันเป็นที่พึ่งของเราทั้งหลาย กว่าจะยุติลงด้วยเวลา.

ธรรมเทศนาในวันนี้ปรารภ มามบูชา คือ การบูชา กระทำอุทิศแด่พระอรหันต์ทั้งหลาย. ดังที่ทราบกันอยู่แล้ว ว่า วันมาฆปุณณมีนี้ เป็นวันที่ประชุมพระอรหันต์ และพระพุทธเจ้าทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ คือหลักแห่งพระศาสนา ในที่ประชุมนั้น. เราควรจะลึกลงไปถึงพระอรหันต์กันให้ถูกต้อง แล้วทำอะไรให้เป็นประโยชน์แก่นุญช์เราเองเถิด.

พระอรหันต์ท่านไม่ได้ต้องการอะไรจากเรา เราต่างหากที่จะต้องการอะไรจากพระอรหันต์; แต่เราจะต้องการใดๆ ไม่ได้ เราต้องทำตามรอยของท่าน เพื่อให้เกิดประโยชน์ขึ้นแก่เรา, เราต้องเข้าใจพระอรหันต์ให้ถูกต้อง จนเราสามารถจะเดินตามรอยท่านได้. คนพูดกันผิดๆ เกี่ยวกับพระอรหันต์อย่างนั้นอย่างนี้อยู่เป็นอันมาก มาเข้าใจกันเสียใหม่ให้ถูกต้อง ว่าพระอรหันต์นั้นเป็นอย่างไร.

ถ้าจะกล่าวสรุปให้สั้นที่สุดแล้ว พระอรหันต์นั้น คือ บุคคลที่ถึงยอดสุด แห่งความเป็นมนุษย์ มนุษย์นี้จะดีได้ถึง

ที่สุดอย่างไร แล้วไปให้ถึงที่สุดนั้นแล้ว นั่นแหละเรียกว่า พระอรหันต์. นี่ทำอย่างไร เรียกว่าไปได้ถึงที่สุดแห่งความเป็นมนุษย์ เราก็จะรู้ได้จากความหมายของคำว่า พระอรหันต์นั่นเอง.

คำว่า “อระหัง” หมายถึงบุคคลที่เป็นพระอรหันต์ คำนี้แปลความหมายได้หลายอย่าง เช่น เป็นผู้ไกล ไกลจากข้าศึก, ไกลจากกิเลส, ไกลจากความทุกข์.

แปลว่า เป็นผู้หัก คือ หักวัฏฏจักร, หักกิเลส, หักกรรม, หักวิบาก, หักเสียซึ่งความเห็นแก่ตัวตน เป็นต้น.

แปลว่า ผู้ควร คือ ควรแก่คำว่า มนุษย์ ควรแก่คำว่า มนุษย์ ซึ่งมีความหมายสูงสุด, ควรแก่ของบูชา ซึ่งบุคคลบูชาด้วยความเคารพบูชา; พระอรหันต์เป็นผู้ควรแก่สิ่งของที่ใช้บูชา.

อระหัง แปลว่า ไม่มีความลับ, ไม่มีสิ่งลึกลับ หรือ ลึกลับ, แล้วก็มีได้อยู่อย่างเร้นลับ เรียกได้ว่า มีอยู่ ๔ ความหมายด้วยกัน.

ขอให้ท่านทั้งหลายตั้งใจฟังให้ดี ให้เข้าใจ ให้เห็นแจ้ง แล้วเดินตามรอยของท่าน; นั่นแหละประโยชน์จึงจะเกิดขึ้น

แก่นมนุษย์เรา, ความมีพระอรหันต์อยู่ในโลกนี้ไม่เป็นหมันเปล่า แต่กลับมีประโยชน์แก่เรา. ขอให้ตั้งใจฟังให้เข้าใจ ดังที่กล่าวแล้ว.

ความหมายที่แรก อะระหัง แปลว่า ผู้ไกล. ไกล ความหมายแรก ไกลจากข้าศึก. อะไรว่เป็นข้าศึก? กิเลส และความชั่วเป็นข้าศึก. ไกลจากข้าศึกนี้ก็คือ ไม่มีกิเลส ไม่มี ความชั่ว.

พระอรหันต์ท่านเป็นผู้ที่สมบูรณ์ด้วยสติและสัมปชัญญะ อะไรมากกระทบตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจของท่าน ท่านมีสติสัมปชัญญะ ท่านมีปัญญา การกระทบนั้นก็ไม่ก่อให้เกิดกิเลส, ไม่ก่อให้เกิดความชั่ว. ไม่เหมือนกับคนธรรมดา ไม่มีสติปัญญา แล้วยังมีแต่ความโง่เขลา พออะไรมากกระทบทางตา ทางหู ทางจมูก เป็นต้น เพราะความโง่เขลานั้นเอง ไม่เข้าใจต่อสิ่งเหล่านั้น ก็หลงรักบ้าง, หลงเกลียดบ้าง, หลงโกรธบ้าง, กลัวบ้าง, อิจฉาริษยาบ้าง ก็เป็นกิเลสไป เป็นความชั่ว; นี้เรียกว่า ข้าศึก เพราะมันทำบุคคลผู้นั้นให้เจ็บปวด, ให้ลำบาก, ให้ทุกข์ยาก.

ถ้าเราจะ ไกลจากข้าศึก ก็จะมีสติสัมปชัญญะ, มีปัญญา ในขณะที่มีอะไรมากระทบตา, กระทบหู, กระทบจมูก, กระทบลิ้น, กระทบผิวหนัง, กระทบจิตใจ. กิเลสเกิดไม่ได้ ก็เรียกว่า อยู่กันไกลแสนไกล ไม่มีทางจะมาพบกันได้; นี่เรียกว่า ไกลจากข้าศึก. จงอยู่อย่างปราศจากข้าศึก.

ที่ว่าไกลจากความทุกข์นั้น ความทุกข์เป็นผลมาจาก กิเลส เมื่อไม่มีกิเลสก็ไม่มี ความทุกข์ เมื่อไกลจากกิเลส แล้วก็ไกลจากความทุกข์ได้ด้วย ก็เลยไม่มี ความทุกข์; นี่เรียกว่า คนอยู่ไกลจากกิเลส ไกลจากความทุกข์. พระอรหันต์ เป็นบุคคลชนิดนั้น อย่าเข้าใจให้มันเขวไปในทางขลัง ทาง ศักดิ์สิทธิ์ ไม่มีความหมายงมงายอย่างนั้นอย่างนี้ ซึ่งมักจะมี กันอยู่โดยมาก.

สรุปความในข้อที่ ๑ นี้ว่า พระอรหันต์ คือ ผู้ที่อยู่ไกล ไกลสุดไกล ไกลจากกิเลสและความทุกข์. เราพยายามมา ทำให้เหมือนอย่างท่าน.

ทีนี้ข้อที่ ๒ ว่า เป็นผู้หัก ตัวหนังสือแปลว่า หัก เหมือนกับเราหักไม้, หักสิ่งที่หักให้แตกหัก ให้ทำลายได้. พระอรหันต์เป็นผู้หัก ข้อแรกหมายถึง วงล้อแห่งวัฏฏ-

สงสาร คือ ความอยากที่เป็นกิเลส หมายถึงความอยาก
ที่โง่เขลา. ความอยากที่ไม่โง่เขลานั้นไม่ใช่กิเลส.

ความอยากที่เป็นกิเลสนั้นหมายถึง ความอยากที่
โง่เขลา ที่เรียกว่า กิเลส ตัณหา โลภะ เหล่านี้มันเป็นความ
อยาก ที่อยากด้วยอำนาจความโง่เขลา. ถ้ามีสติปัญญารู้ว่า
อะไรควรอยาก อยากแล้วมีประโยชน์อย่างไร ความอยาก
อย่างนี้ไม่ใช่กิเลส อย่าเอามาปนกัน.

ที่นี้มนุษย์ธรรมดาสามัญไม่มีสติปัญญา มันก็อยาก
ด้วยความเขลา อยากด้วยความไม่รู้จักสิ่งที่ตัวอยาก นี้
เรียกว่า กิเลสอยาก. พออยากแล้วก็กระทำตามที่ต้องการ
ก็กระทำไปอย่างโง่เขลาอีกแหละ เพราะว่ามันอยากอย่าง
โง่เขลา ทำแล้วมันก็ได้ผลมา ผลนั้นมันก็ต้องเป็นผลอย่าง
โง่เขลาอีกเหมือนกัน; นี่ก็ไม่ทำให้เกิดความสงบสุขได้.
มันมีผลอย่างโง่เขลา มันก็ไม่หยุดอยาก มันย้อนมาให้กลับ
อยากกันใหม่, อยากลองดูอีก มันก็อยากอย่างโง่เขลาอีก
มันก็ทำอย่างโง่เขลาอีก มันก็ได้ผลมาอย่างโง่เขลาอีก, แล้ว
มันก็ย้อนมา อยากอย่างโง่เขลาอีก ทำอย่างโง่เขลาอีก ได้รับ
ผลอย่างโง่เขลาอีก. เป็นวงกลมอันไม่รู้จักสิ้นสุด เพราะ

มันกลม มันก็หมุนได้ แต่ถ้ามาทำลายเสีย อย่าให้มันกลม ให้มันหักเสีย มันก็หมุนไม่ได้; นี่เรียกว่า หักเสียซึ่งวงกลม แห่งความอยาก แห่งการกระทำ และแห่งผลของการกระทำ อันโง่เขลา.

ท่านทั้งหลายตั้งแต่เกิดมาจนบัดนี้ ได้สร้างวงกลมนี้ ขึ้นมาทีละ ลองคิดดู ได้สร้างวงกลมนี้ขึ้นมาทีละลวง, ขอให้ ลองคิดดู ไปสร้างวงกลมนี้ขึ้นมาทีละรอยที่พันวง. คนที่เก่งๆ วันเดียวสร้างได้ตั้งหลายสิบหลายร้อยวง มันก็ต้องหมุน อยู่ในวิญญูสงสาร คือวงกลมแห่งความทุกข์ ออกไปไม่ได้ เพราะหักวงกลมนี้ไม่ได้.

พระอรหันต์ คือผู้ที่ทำลายความอยากอย่างโง่เขลา เสียได้. ไม่มีความอยากอย่างโง่เขลา ก็ไม่มีการกระทำ อย่างโง่เขลา ไม่ต้องรับผลของการกระทำอย่างโง่เขลา มันก็ไม่กลม มันไม่กลมมันก็หมุนไม่ได้. เมื่อหมุนไม่ได้มันก็หยุด จึงเรียกว่า พระอรหันต์ คือผู้หักเสียซึ่งสังสารวัฏฏ์ หรือสังสารจักร คือ วงกลมแห่งการว้ายเวียน การวนเวียน หรือการว้ายเวียน.

เมื่อเรายังว่ายเวียนเป็นวงอยู่ ตกอยู่ในวงกลม ก็เป็น
 คนธรรมดา. เราอยากจะตามรอยพระอรหันต์ด้วยการ
 ออกไปเสียจากวงกลม คือ การหักวงกลมนั้นเสีย พุบให้
 เหลกกลาญไป ไม่ให้มันเป็นวงกลม ไม่ให้มันหมุนได้; นี้
 เรียกว่า เป็นการตามรอยพระอรหันต์.

ที่ว่าหักเสียซึ่งตัวตนหรือของตนนั้น; นี่ก็ความรู้สึก
 หมายมั่นด้วยความโง่เขลาอีกเหมือนกัน. จิตนี้มันคิดนึกได้
 ตามธรรมชาติของจิต พอมันรู้สึกอรร้อยขึ้นมา มันก็เกิดความรู้สึก
 ขึ้นมาว่า ตัวกูอรร้อย, พอมันเจ็บปวดขึ้นมา มันก็เกิด
 ความรู้สึกว่า ตัวกูเจ็บปวด หรือมันจะเกิดความรู้สึกอะไร
 ก็ตาม มันเกิดความรู้สึกติดตามมาว่า ตัวกูทั้งนั้น คือ ตัวตน.
 แล้วมันก็เห็นแก่ตน ก็ทำไปในลักษณะที่เห็นแก่ตน โดยไม่
 ต้องคิดว่า มันผิดหรือมันถูก ไม่ต้องคิดว่า มันดีหรือมันชั่ว.

นี่มันก็เป็นการทำอันตรายแก่ทุกฝ่าย, ทำอันตราย
 ตนเองด้วย, ทำอันตรายเพื่อนมนุษย์ด้วยกันด้วย เพราะ
 มันเกิดตัวตนอันสูงเด่นขึ้นมา จะต้องหักมันเสีย จะต้อง
 โคนมันเสีย. คนธรรมดาโคนไม่ได้ เพราะว่ามันเป็นคน
 ธรรมดานั่นเอง ไม่มีสติปัญญา มีแต่ความโง่เขลา. ความ

รู้สึกตัว - ว่าของงูมันก็จัดมาก เป็นไปรุนแรงมาก ขอ
ให้สังเกตดูให้ดี. อันนี้เป็นต้นเหตุหรือว่าจะเรียกว่าเป็น
รากฐาน เป็นพื้นฐานของกิเลสก็ได้ ถ้าอย่าเกิดความรู้สึกเป็น
ตัวกูหรือเห็นแก่ตัวแล้ว กิเลสก็ไม่อาจจะเกิดได้เหมือนกัน.
ดังนั้นจึงทำลายเสีย หักเสีย โคะนเสีย ซึ่งความรู้สึกยึดถือ
มันหมายความว่าเป็นตัวกู.

พระอรหันต์ท่านหักเสียได้ ซึ่งเสาแห่งตัวกู-ของกู.
มันเป็นเหมือนกับยกเสาขึ้นมา ยกเสาตรงขึ้นมาให้สูงเด่น
กว่าคนอื่น โดยความรู้สึกยกตนข่มผู้อื่น. ถ้ามันสูงกว่าไม่ได้
มันก็อิจฉาริษยาด้วยความมีตัวตนอยู่นั่นเอง. ถ้ามันพอ
เสมอๆ กัน มันก็คิดจะทำลายผู้เสมอๆ กันนั้นให้ต่ำลงไป.
นี่คือความโหดร้ายของความยึดมั่นถือมั่น ว่าตัวกู-ของกู
ฉะนั้นจะต้องโคะนมันเสีย จะต้องหักมันเสีย อย่าให้มี
ความรู้สึกเป็นตัวกู-ของกูเหลืออยู่ ผู้ที่ทำได้อย่างนี้เรียกว่า
พระอรหันต์.

ความหมายถัดไปอีก แปลว่า ผู้ควร, ผู้สมควร, ผู้
เหมาะสม. เหมาะสมแก่อะไร? ที่แรกที่สุดก็ต้องเหมาะสม
แก่คำว่ามนุษย์. เป็นแต่คนยังไม่ใช่มนุษย์ เพราะมันยังโง่

เพราะมันยังไม่กระทำอย่างถูกต้อง ต่อเมื่อมีจิตใจสูงเป็นมนุษย์ จึงจะมีการกระทำอย่างถูกต้อง.

มนุษย์ แปลว่า เป็นผู้ที่มีจิตใจสูง : สูงคืออยู่เหนือความโง่ อยู่เหนือความผิด อยู่เหนือความทุกข์. ผู้ที่ทำได้เช่นนั้น เรียกว่าเป็นมนุษย์ คือมีจิตใจสูง. พระอรหันต์ท่านเป็นแล้ว เพราะทำได้เช่นนั้น จึงเรียกว่าเป็นพระอรหันต์ ก็เลยเรียกว่า ผู้สมควร สมควรแก่ความเป็นมนุษย์ เรียกง่ายๆ ก็ว่า ควรจะเรียกว่า มนุษย์ที่สมบูรณ์, มนุษย์นอกนั้นยังไม่สมบูรณ์ เป็นคนที่ยังมิใช่คน.

อยากจะเล่านิทานตลก ที่เล่าสืบๆ กันมาสักเรื่องหนึ่งว่า โสเครตีสเขาเป็นปรมาจารย์แห่งชาวกรีก ในประเทศกรีกราวๆ ๒,๐๐๐ ปีมาแล้ว. โสเครตีสคนนี้เขาจุดได้ จุดคบเพลิงเที่ยวส่องไปตามถนนกลางวันแสดๆ ชาวบ้านเขาถามว่า “คุณพ่อจุดได้ส่องหาอะไร?” โสเครตีสเขาตอบว่า “ส่องหาคนโง่!” ประชาชนทั้งหลายก็ถามว่า “อ้าว! แล้วพวกเราละ ไม่ใช่คนหรือ?” โสเครตีสเขาบอกว่า “ไม่ไม่ ท่านทั้งหลายยังไม่ใช่คน ในความหมายของฉัน”. นั่นลองคิดดู เป็นคนยังไม่ใช่มนุษย์นะ.

เอาละ ถ้าว่าโสเครตีสเขาเกิดมาเดี๋ยวนี้ มาส่องหาคนในบ้านเราเนี่ย จะพบคนสักกี่คน ก็ยังสงสัยอยู่; ใครเป็นไปได้ แต่เพียงคน ใครเป็นไปได้ถึงมนุษย์ ก็ต้องรู้เอาเองแหละ คนอื่นคงจะรู้ไม่ได้. ดังนั้นช่วยจำนิทานเรื่องนี้ไว้ มันเป็นเรื่องที่เล่ากันมาอย่างนี้ มันคงจะเป็นเรื่องจริงอยู่บ้างแหละ มันจึงได้เล่าสืบทอดกันมา ว่าบางคนนั้นยังไม่เป็นคน.

บางทีเราก็คำเพื่อนฝูงว่า “ไม่ใช่คน มึงไม่ใช่คน” นี่ก็แสดงว่า เราไม่ยอมรับในความเป็นคนของคนเหล่านั้น. ฉะนั้นระวังให้ดีนะ ถ้ายังไม่เป็นคนละก็ ยังไม่เป็นที่ได้ แม้แต่จะเป็นลูกศิษย์ของพระอรหันต์ ก็ยังไม่ได้. พระอรหันต์ท่านเป็นมนุษย์ เรายังไม่เป็นที่แม้แต่เพียงคน ก็ไม่เป็นลูกศิษย์ของพระอรหันต์ได้.

ขอให้ช่วยกันทำให้จิตใจมันสูง สูงจากความโง่ ความหลง ความที่เป็นกิเลสต่างๆ อย่างแหละ ให้มันขึ้นมาเสีย อย่างจมลงไปในกิเลส; นี่เรียกว่าจิตใจสูงแล้วก็เป็นมนุษย์, หมคกิเลส ก็คือเป็นมนุษย์ เพราะไม่มีอะไรจะมาท่วมทับจิตใจ. เดี่ยวนี้มีอะไรมาท่วมทับจิตใจให้จมลงไป จมลงไป เหมือนกับจมโคลน จิตใจอย่างนี้ไม่สูง. เมื่อ

ไม่มีอะไรท่วมทับหรือท่วมทับไม่ได้ เรียกว่า จิตใจสูง ก็
เรียกว่า มนุษย์.

พระอรหันต์ควรแก่ความเป็นมนุษย์ เป็นผู้สมควร
แก่ความเป็นมนุษย์ เป็นผู้สมควรแก่ความหมายของคำว่า
มนุษย์. เราจึงมาตามรอยพระอรหันต์ ด้วยการทำตนให้
สมควรแก่คำว่า มนุษย์ หรือเป็นมนุษย์.

ทีนี้ควรอีกอย่างหนึ่ง ก็เรียกว่า ควรแก่ปัจจัย ของ
ที่เขานำมาบูชา. ปัจจัย คือ สิ่งของ เครื่องช่วยให้รอดชีวิต
อยู่ได้ จะเป็นอาหารก็ได้, เป็นเครื่องนุ่งห่มก็ได้, เป็นที่อยู่
อาศัยก็ได้, เป็นเครื่องบำบัดโรคภัยไข้เจ็บก็ได้ เหล่านี้เรียกว่า
ปัจจัยทั้งนั้น. แต่ว่าคนโดยมากเข้าใจผิดคิดว่า ปัจจัยนั้น
คือเงิน; คำว่าปัจจัยนั้นไม่ใช่เงิน ตามภาษาบาลีเขาไม่ได้
หมายถึงเงิน แต่เดี๋ยวนี้เขาใช้เงินเป็นเครื่องซื้อหาปัจจัยเหล่านี้
โดยสะดวก ก็เลยเข้าใจผิด เข้าใจว่าเงินคือปัจจัย. ฉะนั้น
ก็เข้าใจเสียใหม่ว่า ปัจจัยนั้นคือเครื่องช่วยบำรุงให้ชีวิตรอด
อยู่ได้; พระอรหันต์ก็ได้รับการบำรุงด้วยปัจจัย.

ทีนี้ก็มีปัญหาว่าท่านทำอะไร สมควรกันไหม ที่จะ
ได้รับปัจจัย? พิจารณาดูแล้วก็ว่าเกินเสียอีก เกินสมควร

เสียอีก เพราะว่าท่านเป็นผู้ที่ดับความทุกข์ได้, เป็นผู้
ตัดปัญหาได้, แล้วก็ช่วยให้มนุษย์ทุกคนตัดปัญหาได้
ดับความทุกข์ได้ เป็นตัวอย่างเครื่องพิสูจน์ได้ว่า ระบบ
การดับทุกข์นี้เป็นของทำได้ ไม่ใช่เป็นของเหลือวิสัยเลย.
คนทั้งหลายก็พากันทำตาม และดับทุกข์ได้ ฉะนั้นพระ
อรหันต์จึงเป็นผู้สมควรแก่ปัจจัยที่เขานำมาบูชา.

ถ้าจะเข้าใจกันง่ายๆ ก็ลองนึกดู เหลือบตาดูว่า
คนบางคนนี้ทำอะไรได้ผลไม่คุ้มค่าข้าวสุก เช่น ทำงาน
เอาเงินเดือนของเขาดั้งพันตั้งหมื่นนี้ ทำงานไม่คุ้มค่าเงินเดือน
เป็นข้าราชการก็ได้ ไม่เกรงใจแล้วพูดได้ทั้งนั้นแหละ.
ใครทำงานเอาเงินเดือนของเขามากๆ แล้วทำงานไม่คุ้มค่า
เงินเดือน; นี่ก็เรียกว่า ผู้ไม่ควร ไม่ควรแก่ปัจจัยที่เขาบูชา.
นี่ขอให้ทุกคนทำอะไรๆ ในชีวิตนี้ ให้คุ้มค่าข้าวสุก, คุ้มค่า
เงินเดือน, คุ้มค่าปัจจัยที่รับของเขามา.

แมวตัวหนึ่งกินข้าววันละ ๒ จาน แต่ก็จับหนูได้
หลายตัวนะ แมวจับหนูได้หลายตัว มันกินค่าข้าวสุก
๒ จานนั้น. ฉะนั้นอย่าให้มันละอายแมวโวย! พวกที่
มีเงินเดือนทั้งหลาย ทำงานให้คุ้มค่าเงินเดือนกันสักหน่อย.

ทีนี้มาพูดถึงพระอรหันต์แล้ว มันเกินค่าเงินเดือน
ไม่รู้ก็เท่า พันเท่า มันเกินค่าเงินเดือน วันละบาตรเท่านั้นแหละ
พระอรหันต์นะ. เงินเดือนพระอรหันต์วันละ บาตร เท่านั้น
บาตรที่ถือไปขทานั้นแหละ เงินเดือนวันละบาตร ท่านก็
ทำงานคุ้มค่าเหลือจะกล่าว. ทำงานเป็นประโยชน์แก่นมนุษย์
เป็นหมื่น เป็นแสน เป็นล้าน เป็นโกฏิ ฉะนั้นจึงได้นามว่า
พระอรหันต์ เป็นผู้ควรแก่ปัจจัยที่เขานำมาบูชา.

ช่วยจำไว้ ช่วยทำตามรอยพระอรหันต์กันทุกคน
ว่าให้ทำอะไรอย่างน้อยให้คุ้มค่าข้าวสุก ให้คุ้มค่าเงินเดือน.
ถ้ากล่าวว่ามันจะไม่คุ้มค่าเงินเดือน ก็อย่าไปรับเงินเดือน
ให้มันมากสิ ลดเงินเดือนตัวเองเสียบ้างสิ มันจะได้รอดจาก
ความผิดในข้อนี้.

ทีนี้ความหมายสุดท้าย พระอรหันต์ คือ ผู้ไม่ลืกลับ
ไม่มีความลับ ไม่มีสิ่งที่ลืกลับซ่อนเร้น. คนธรรมดาสามัญ
มีเรื่องอะไรบางเรื่องเป็นความลับ บอกคนอื่นไม่ได้; นี่
คนธรรมดาเขาเป็นอย่างนี้. ถ้าเป็นพระอรหันต์แล้วมันไม่มี
เหลืออยู่ ท่านไม่มีความลับ ไม่มีความชั่วที่จะต้องปกปิด
และให้คนอื่นช่วยปกปิด. นี่คนธรรมดามันมีความลับ มี

ความชั่ว ตัวเองก็ปกปิดๆ แล้ววานญาติพี่น้องมิตรสหายให้
ต้องช่วยกันปกปิด นี่มันไกลจากความเป็นพระอรหันต์.

พระพุทธเจ้าท่านทรงทำท่ายกขี้มีปรากฏอยู่เป็น
พุทธภาษิตว่า “พวกเธอไม่ต้องช่วยปกปิด ไม่ต้องช่วยฉน
ปกปิด ไม่ต้องช่วยแหวดล้อมคุ้มครองป้องกันฉน”. พระ
พุทธเจ้าท่านทรงทำท่ายกขี้ว่าสาวกทั้งหลายอย่ามาทำ
อะไรในลักษณะช่วยปกปิด. ช่วยป้องกันความลับหรือว่า
ช่วยคุ้มครอง, ช่วยชนิดที่ว่าต้องมีคนอื่นช่วย เพราะท่าน
ไม่มีความลับ. ความลับมันขึ้นอยู่กับกิเลส ถ้าไม่มีกิเลส
ก็ไม่มีทางที่จะทำความชั่ว หรือความลับที่ต้องปกปิด; นี่
เรียกว่าท่านไม่มีความลับ แล้วท่านก็ไม่มีสิ่งซึ่งลึกลับ. ท่าน
เปิดเผยให้ดูได้ทุกสิ่งทุกอย่าง ถ้าใครสงสัยอะไรก็มาดู มา
ตรวจดู ทำท่ายกขี้มาตรวจดู; มันไม่มีอะไรซ่อนเร้น ไม่มี
อะไรที่เป็นสิ่งลึกลับ แล้วท่านก็มีได้อยู่ลับนะ.

ตรงนี้ต้องฟังให้ดี ว่าท่านมิได้อยู่อย่างลึกลับจนใคร
เข้าใจท่านไม่ได้ คือว่าท่านมีลักษณะการเป็นอยู่ที่คนอาจจะ
เข้าใจท่านได้ ว่าเป็นอย่างไร เป็นอย่างไร. ไม่ใช่ว่าลึกลับ
จนคนอื่นเขาเข้าใจไม่ได้ ฉะนั้นบางคนหรือพวกเราบางคน

นี่อาจจะคิดว่า พระพุทธเจ้ามีอะไรลึกลับที่เราเข้าใจไม่ได้ ก็เลยพาลหาเรื่องที่จะ 'ไม่' ไม่ทำตามอย่างพระพุทธเจ้า. ดังนั้นขอยืนยันว่าพระพุทธองค์ทรงตรัสไว้เองว่า ไม่มีเรื่อง ลึกลับ, อាកาร การกระทำไม่ลึกลับ, เนื้อตัวไม่ลึกลับ; ความเป็นพระพุทธเจ้าไม่ลึกลับ คนอาจจะเข้าใจได้ และ มองเห็นได้, แล้วพระองค์ก็ไม่ได้ทรงหวงอะไรไว้เป็น ความลับ.

คนสมัยนี้เต็มไปด้วยการหวงความลับ อย่างคิด ระเบิดปรมาณูได้นี้หวงไม่ให้ใครรู้ หวงเป็นความลับ หรือ คิดอะไรได้แปลกๆ แล้วก็หวงไว้เป็นความลับ. อាកาร อย่างนี้ไม่มีแก่พระอรหันต์ พระอรหันต์จะไม่สงวนอะไร ไว้เป็นความลับ เพื่อประโยชน์แก่ตน หวงไว้เป็นวิชาเฉพาะ ของเรา จะหาकिनคนเดียว อย่างนี้ไม่มี.

ดังนั้นท่านไม่ได้อยู่อย่างลึกลับ จนเราเข้าใจไม่ได้ ท่านอยู่อย่างเปิดเผย จนใครๆ มองออก มองออกว่าท่าน เป็นอย่างไร, ท่านทำอย่างไร, เราจะเอาตัวอย่างท่านได้ อย่างไร. นี่ท่านไม่มีความลึกลับ ไม่ได้เป็นอยู่อย่างลึกลับ ไม่ได้ซ่อนอะไรไว้เป็นความลับ จึงถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์.

คำว่า อะระหัง เราชอบแปลกันว่า บริสุทธิหมดจด จากกิเลสเครื่องเศร้าหมองทั้งหลาย มันก็หมายถึงข้อนี้แหละ. พระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ บริสุทธิหมดจดจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองทั้งหลาย; ก็แปลว่า บริสุทธิ เพราะไม่มีความชั่วหรือความลับที่ต้องปกปิด.

เอาละเป็นอันว่า เรารู้จักพระอรหันต์ใน ๔ ความหมายนี้ก็พอมี หรืออาจจะมากเกินไป สำหรับผู้ที่จะปฏิบัติตามอยู่แล้ว แล้ว ๔ ข้อนี้มันก็รวบรวมข้ออื่นๆ ไว้ได้หมด แม้ว่าจะไม่น่ามากล่าว. จึงขอสรุปความว่า ท่านเป็นผู้ไกลไกลจากข้าศึก คือความทุกข์, ท่านเป็นผู้หัก หักวงกลมแห่งความทุกข์, ท่านเป็นผู้สมควรแก่ความเป็นมนุษย์ แล้วก็ท่านเป็นผู้ไม่มีความลับ ไม่มีภาวะอันลึกลับ. คุณให้ดี ไม่มีอะไรเหลือไว้สำหรับจะรังเกียจท่าน จะระแวงท่าน มันมีแต่หน้าเคารพบูชา ควรจะถือเอาเป็นตัวอย่าง.

วันนี้เป็นวันมาฆปุณณมี เราสมมติกันขึ้นไว้ ยกขึ้นไว้เป็นวันพระอรหันต์ เป็นวันที่ระลึกแก่พระอรหันต์ จึงทำอะไรทุกอย่างทุกประการในวันนี้ เพื่อเป็นเครื่องบูชาคุณของพระอรหันต์. ทั้งฆราวาส ทั้งบรรพชิต มีความมุ่งหมาย

ตรงกัน ชักชวนกันมาประชุมอยู่ในสถานที่นี้ เพื่อทำ
กาย วาจา ใจ ๓ อย่างนี้ ให้เป็นเครื่องบูชาพระคุณของ
พระอรหันต์. แล้วยังมาเลือกสถานที่เช่นนี้ ซึ่งมันคล้ายๆ
กับสถานที่ซึ่งพระอรหันต์ทั้งหลายท่านพอใจ ท่านนิยม
เป็นอยู่กัน เป็นการใกล้ชิดกับธรรมชาติ.

สถานที่ที่เรากำลังนั่งอยู่นี้ เป็นที่ซึ่งเคยเป็นพระเจดีย์
องค์ใหญ่. ในสมัยซึ่งเชื่อกันว่า สมัยศรีวิชัย พ้นกว่าปีมาแล้ว
ดินแดนภาคใต้เรียกว่า อาณาจักรศรีวิชัย รุ่งเรืองด้วยพระ
ศาสนาเป็นอันมาก. ประชาชนมีธรรมะ มีศาสนาอยู่ในเนื้อ
ในตัว จนมีวัฒนธรรมสูง, มีความเป็นสุภาพบุรุษ มีความ
เป็นมนุษย์ที่ดี อยู่ในเลือดในเนื้อสืบเชื่อกันมา. แล้วมัน
ก็ค่อยร่อยหรอไป ร่อยหรอไป ตามความเจริญแผนใหม่
จนเกิดเป็นปัญหายุ่งยากลำบาก ทำลายความเป็นมนุษย์
ไม่ให้น่าดูเสียแล้ว.

ดังนั้นมาช่วยกันเถิด มาช่วยกันอีกที ดึงกลับมา
จะดึงตัวเองกลับไปก็ได้ หรือดึงธรรมะกลับมาก็ได้ แล้วแต่
จะชอบพุดอย่างไร. ดึงตัวเองกลับไปสู่สมัยที่เขาเคยเจริญ
รุ่งเรืองด้วยธรรมะก็ได้ หรือว่าดึงธรรมะในสมัยที่เคยมีมา
แต่กาลก่อนแล้วสูญหายไปนั้น กลับมาหาพวกเราที่นี่อีกก็ได้.

อาตมาขอใช้ว่า ดึงกลับมา จึงพูดว่า ขอให้ศีลธรรมกลับมา ขอให้ศีลธรรมกลับมา. พูดที่วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ๓๒ ครั้งแล้ว ว่า ธรรมะกลับมา ศีลธรรมกลับมา นี่ ๓๒ ครั้งแล้วทางวิทยุ; จนเข่าว้าแล้ว พูดเพื่อไปคนเดียว แล้วก็ยังไม่หยุด ยังจะพูดอีกต่อไป วันนี้ก็พูดที่นี้ก็พูด แล้วก็พูดต่อไปอีกไม่มีที่สิ้นสุด ว่า ขอให้ศีลธรรมกลับมา.

เมืองนี้ ดินแดนนี้เคยมีศีลธรรม ปราภฏให้เห็นอยู่ ทั้งทางวัตถุ เช่น องค์พระบรมธาตุฯ เป็นต้น, เห็นอยู่ทางการกระทำ เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีที่งาม คนมีศีล มีสัตย์ เมตตากรุณา ก็เห็นๆ กันอยู่. จนกระทั่งว่าบทธก่อดมลูก ให้อนกก็เป็นเรื่องพระนิพพาน.

นี่ใครที่มาที่วัดนี้ ขอร้องให้ช่วยไปดู พิจารณาดูสระใหญ่อยู่ทางทิศใต้ กลางสระนั้นมีต้นมะพร้าวอยู่ต้นหนึ่ง. ต้นมะพร้าวนั้นเป็นสัญลักษณ์ของพระนิพพาน อยู่กลางน้ำ ซึ่งหมายถึง วัฏฏสงสาร. มะพร้าว นาฬิกาอยู่กลางทะเล ขี้ผึ้ง คือ น้ำ น้ำเป็นทะเลขี้ผึ้ง คือ ดี-ชั่ว, บุญ-บาป, สุข-ทุกข์, ได้-เสีย, แพ้-ชนะ, รวย-จน อะไรก็ตามเป็นคู่ๆ คู่ๆ นั้น

เรียกว่า ทะเลสีฟ้า. ส่วนพระนิพพานนั้นไม่เกี่ยวข้องกับ
 คู่ๆ คู่ๆ เหล่านี้เลย สูงเด่นออกไปเลย; นี่เรียกว่า พระ-
 นิพพาน ไม่มาเกี่ยวข้องกันอยู่กับเรื่องบุญๆ บาปๆ สุขๆ
 ทุกข์ๆ แพ้ๆ ชนะๆ ได้ๆ เสียๆ ไม่มาเกี่ยวข้องอยู่กับ
 สิ่งเหล่านี้.

นี่ประชาชนรู้ธรรมะสูงจนพอใจภาวะพระนิพพาน
 แล้วหนักขึ้นไปอีก ก็เอามาทำเป็นบทกล่อมลูกให้นอน
 หมายความว่า จะกล่อมลูกอ่อนนี้ ให้รู้จักพระนิพพานมา
 ตั้งแต่แรกลืมตาทีเดียว. กล่อมลูกให้นอน ด้วยข้อความ
 เกี่ยวกับพระนิพพาน มันเหมือนกับว่าจะมอบหมายเรื่อง
 พระนิพพานให้ลูกเล็กๆ ตั้งแต่แรกลืมตาขึ้นมาในโลกนี้
 ที่เดียว. ก็ขอให้มองเห็นความที่เคยเจริญรุ่งเรืองด้วย
 ศีลธรรมนี้ ค่อยๆ หายไปตามความเจริญสมัยใหม่ จน
 วุ่นวาย จนจะวินาศกันอยู่ทั้งโลกแล้ว.

ขอหวังให้ศีลธรรมนี้กลับมา แล้วเรานี่ต้องช่วยกัน
 คือ ตามรอยพระอรหันต์. ถ้าเราทุกคนช่วยกันตามรอยพระ
 อรหันต์ ความเป็นสูงสุดที่น่าพอใจก็จะกลับมา คือ อยู่กัน
 อย่างเย็นอกเย็นใจ เป็นพระนิพพาน.

ขอให้ท่านทั้งหลาย มีความแจ่มแจ้งในข้อเท็จจริง อันนี้ แล้วมีจิตใจปลาบปลื้มปีติยินดี ในการที่จะบูชาคุณ ของพระอรหันต์. ในการที่จะอุทิศทุกอย่างทุกประการ บูชาคุณของพระอรหันต์ เพื่อย้อมจิตใจของเรา ให้สหมักร ยินดีในการที่จะทำตามรอยของท่าน จะเดินตามรอยของ พระอรหันต์. เราจะกระทำทางกายตามร่องรอยของพระ อรหันต์, เราจะพูดจาทางปากตามร่องรอยของพระอรหันต์, เราจะคตินึกด้วยจิตด้วยใจตามร่องรอยของพระอรหันต์ เรียกว่า ด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ ขอให้เข้าไปในร่องรอย ของพระอรหันต์.

เดี๋ยวนี้เราบูชาด้วยเรียวแรง อุตสาห์มาจากที่ไกล เหน็ดเหนื่อย เสียค่ารถค่าเรือ นี่ก็บูชาพระอรหันต์, เรายัง ทำพิธี ประกอบพิธีด้วยกาย ด้วยวาจา. ด้วยกายก็บูชาพระ อรหันต์, ด้วยวาจาก็ออกวาจาออกมา เป็นการยอมรับสนอง พระคุณของพระอรหันต์ และด้วยจิตใจของเราก็เป็นอย่าง นั้นด้วย มีจิตใจสำนึกในพระคุณของพระอรหันต์. เรายัง เรียกว่า บูชาครบทั้งกาย ทั้งวาจา ทั้งใจ และทั้งอื่นๆ ด้วย คือ ด้วยทรัพย์สมบัติ ด้วยการประพฤติกกระทำ เวลาอะไร

ต่างๆ เอามาใช้มาบูชาคุณของพระอรหันต์ในบ่ายวันนี้ ในสถานที่นี้ มีธรรมชาติอันเก่าแก่เป็นเครื่องจรรโลงใจ ช่วยจิตใจให้มีความกล้าหาญ ให้มีความเชื่อที่เพียงพอว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ถูกต้องและควรกระทำอย่างยิ่ง.

อาตมาจึงขอร้องให้ท่านทั้งหลาย ได้เตรียมจิตใจให้พร้อม ให้เหมาะสมที่จะทำพิธีมาฆบูชา คือ ขอให้ท่านทั้งหลายทำความเข้าใจในข้อเท็จจริง ดังที่กล่าวมาแล้วนี้ไว้ในจิตใจ ก็จะมีจิตใจพอใจ กล้าหาญในการที่จะประกอบพิธีมาฆบูชา ซึ่งเราจะได้ทำต่อไป แล้วมีความเข้าใจนี้แจ่มแจ้งอยู่ตลอดเวลาที่เรากระทำ. ขอให้เตรียมจิตใจให้พร้อม ที่จะทำพิธีมาฆบูชาด้วยกัน จงทุกๆ คนเถิด.

ธรรมเทศนาแสดงไป เพื่อการเตรียมจิตใจให้เหมาะสมแก่การทำพิธีมาฆบูชา ก็สมควรแก่เวลาแล้ว. อาตมาขอ ยุติธรรมเทศนานี้ไว้แต่เพียงเท่านี้ เพื่อจะได้ประกอบพิธีมาฆบูชาสืบต่อไป.

เอว่ ก็มีด้วยประการฉะนี้.

หลักเป็นประธานของพุทธธรรม

๑. ไม้สามขา

ไม้สามขา อาศัยกัน ชั้นเอกอุตม์
คือพระพุทธ พระธรรม แลพระสงฆ์

๒. ศาสดาสามอัน

ศาสตร มี สามอัน บันบาปลง
ตั้งประสงค์ คือศีล - สมา - ธิ ปัญญา.

๓. โจรฉกรรจ์สามก๊ก

โจรฉกรรจ์ สามก๊ก ฉกปล้นตะ
ก๊กโลภะ โทสะ และโมหา

๔. ป่ารกสามดง

ป่ารก สามดง หลงหลับตา
ว่า “เที่ยงแท้” ว่า “สิ้นสุด” ว่า “ไม่มีอะไร”.

๕. เวียนวง สามวน

เวียนวง สามวน ทนทุเรศ
วน “กิเลส” “กรรม” “วิบาก” ยากแก้ไข

๖. ทุกข์ทนทั้ง ๓ โลก

ทุกข์ทน ทั้งสามโลก วิโยคใจ
กามวิสัย รูป - อรูป ฝ้าลุ่มคล้ำ.

๗. เขาโคกมีสามเนิน

เขาโคก มี สามเนิน มานะรัน
ดึกว่ากัน เลวกว่ากัน เสมอสม่า

๘. ทางห้ามเดินสองแพรง

ทางห้ามเดิน สองแพรง แหล่งระกำ
หย่อนด้วยกาม ดึงด้วยเกียรติ ไม่เฉียดญาณ.

๙. แม่หลงห้าตัว

ตัวแมลง ห้าตัว ตอมหัวหู
นิวรรณห้า กวนอยู่ ไม่สุขคานต์

๑๐. มารนำกลัวห้าตน

มารนำกลัว ห้าตน ตามรังควาน
กิเลส ชันธ มัจจุ สังขาร มารเทวดา.

๑๑. บ่วงคล้องคนหกบ่วง

บ่วงคล้องคน หกบ่วง ห่วงแห่งกาม
ที่สวองาม ไพเราะรส จดล่อหา

๑๒. เหตุทั้งปวงหกตำแหน่ง

เหตุทั้งปวง หกตำแหน่ง แห่ง หู ตา
ชีวหา นาสา ผิวกาย และฝ่ายใจ.

๑๓. แหล่งอบายสี่ขุม

แหล่งอบาย สี่ขุม หลุมนรก
เดรัจฉาน เปต - อสุร กายใหญ่

๑๔. ที่ต้องคุมสามจุด

ที่ต้องคุม สามจุด ยุติให้ได้
กาย วาจา ใจ ทั้งสามคลอง ต้องสังวร.

๑๕. ทางแห่งวิมุตติแปดองค์

ทางแห่ง วิมุตติ มีแปดองค์
ต้องเดินให้ ถูกตรง ดังตรัสสอน

๑๖. วัตถุที่พึงประสงค์สองชั้นตอน

วัตถุที่ พึงประสงค์ สองชั้นตอน
ไม่ทุกข์ร้อน ทั้งสองฝ่าย ในสังคม.

อุปมาคำกลอน

อุปมา คำกลอน ไว้อสอนใจ สิบหกข้อ รู้ไว้ อย่างเหมาะสม
ประพจน์ไว้ ตลอดไป ไม่ลุ่มจม มีชีวิต รื่นรมย์ สมใจเอย.

รายนามผู้บริจาคค่าพิมพ์

จากเงินบำเพ็ญกุศลศพนายนิธรรม (กักตัน) – นางนวล เจริญกุล	๓,๐๐๐.-
คุณญาดา แซ่ตัน	๒,๐๐๐.-
คุณสุคา เจริญกุล	๒,๐๐๐.-
คุณสรเรณีย์ – คุณศิริพร เจริญกุล (อุทิศให้นายมานิตย์ เจริญกุล)	๒,๐๐๐.-
คุณไข่ม้วน – คุณแอนนี่ แซ่ขอ	๑,๕๐๐.-
คุณมณี แซ่ขอ	๑,๕๐๐.-
ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๑,๕๐๐.-
คุณเจื่อน ต้นภิบาล	๑,๐๐๐.-
คุณสอหวน ดันติวิวัฒน์	๑,๐๐๐.-
คุณสมจิตร เจริญกุล	๑,๐๐๐.-
คุณมลิวัลย์ ตัวสกุล (อุทิศให้บิดามารดา ปู่ย่า ตายาย)	๑,๐๐๐.-
คุณบุญทรง เจริญกุล	๑,๐๐๐.-
คุณมณฑา ฤกษ์วิเศษ (อุทิศให้นายสลับ-นางโหงษ์ชั่ว ครีบารุง และนายสนอง ฤกษ์วิเศษ)	๑,๐๐๐.-
คุณอรวรรณ วงศ์พานิช (อุทิศให้บิดา-มารดา)	๑,๐๐๐.-
คุณมุกดา แซ่ตัน	๕๐๐.-
คุณธีรศักดิ์ – คุณวัลลีย์ สุวรรณสวัสดิ์	๕๐๐.-
นพ.พิเศษศักดิ์ – คุณฟาดิมาะ วัฒนศิริ	๕๐๐.-
คุณพันธุ์วิทย์ – คุณพัชรวรรณ วัฒนศิริ	๕๐๐.-
พญ.ทวีศิริ วัฒนศิริ	๕๐๐.-

คุณวาณี โลหะกุล	๕๐๐.-
คุณดวงรัตน์ คชินทร์รัตน์	๕๐๐.-
คุณจารุภา เจริญกุล	๕๐๐.-
คุณเดือนเพ็ญ เจริญกุล	๕๐๐.-
คุณกมลวรรณ ตี๋สกุล	๕๐๐.-
คุณละมุล รักชื่อ	๕๐๐.-
คุณข้าว ตีรณอมรวงศ์	๕๐๐.-
คุณสมทรง วราธิกุล	๕๐๐.-
คุณสุรารักษ์ แซ่หลิม พร้อมญาติมิตร	๕๐๐.-
คุณบุญชอบ แสนพล	๕๐๐.-
คุณวินิจ พิศลยบุตร	๓๐๐.-
คุณไกรวุฒิ - คุณจันทรา แก้วยัง	๒๐๐.-
คุณอุไรพร พานิชกุล	๒๐๐.-
คุณอุไร ตันสกุล	๒๐๐.-
คุณอุษา ตันสกุล	๒๐๐.-
คุณชโนทัย ตันสกุล	๒๐๐.-
คุณสุจินต์ สังข์สกุล	๒๐๐.-
คุณเง็กสี ลิ้มเจริญ	๒๐๐.-
คุณบุญศรี ศิริกุล (อุทิศให้นายชื่น ศิริกุล)	๑๐๐.-
คุณเช็ก ศิริกุล	๑๐๐.-
คุณเพ็ทหงา จิ่งสกุล	๑๐๐.-

รายชื่อหนังสือ ชุดหมุนล้อ

อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่	อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่	อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่
๑.	พระพุทธคุณค่ากลอน	๔	๔๑.	บทช่วยจำสำหรับเรื่องอติมมยคา	๑	๗๔.	พุทธศาสนาไม่ได้สอนให้หยุด	๑
๒.	การศึกษาคืออะไร?	๑	๔๒.	อติมมยคา กับ สันติภาพ	๑	๗๕.	หรือคิดเพียงแต่ความดี และ	๑
๓.	การงานคืออะไร?	๑	๔๓.	พระรัตนตรัยที่ท่านทั้งหลายยังไม่รู้จัก	๒	๗๖.	สุดยอดที่มนุษย์จะไปถึงได้	๑
๔.	ทรัพย์สมบัติคืออะไร?	๑	๔๔.	การพัฒนาชีวิตโดยพระไตรปิฎก	๒	๗๗.	คือความเป็นพระอรหันต์	๑
๕.	สิ่งที่ดีที่สุดในชีวิตมนุษย์	๑	๔๕.	มีผลสูงสุดเป็นอติมมยคา	๑	๗๘.	สัมมาทิฐิช่วยโลกได้อย่างไร	๑
๖.	ปัญหาที่เกิดจากการศึกษา	๒	๔๖.	ปฏิปทาที่แท้จริงของอติมมยคา	๑	๗๙.	การทำลายฐานอกุศลของกิเลส	๑
๗.	ไม่สมบูรณ์แบบ	๑	๔๗.	สภามณฑลของอติมมยคา	๑	๘๐.	พระพุทธเจ้าพระองค์จริง คือ	๑
๘.	ปาวณา และธรรมะในฐานะ	๑	๔๘.	และอติมมยคาแก้ปัญหา	๑	๘๑.	พระธรรม - เห็นปฏิสังขมูปาท	๑
๙.	สิ่งที่ดีของศึกษา	๑	๔๙.	ของมนุษย์ยุคปรมาตม	๑	๘๒.	คือ เห็นพระพุทธเจ้า	๑
๑๐.	ชาติในปฏิสังขมูปาท	๑	๕๐.	พระพุทธเจ้าที่ท่านยังไม่รู้จัก	๑	๘๓.	มาร	๑
๑๑.	ทางออกที่ ๓ ของโลกแห่งยุคปัจจุบัน	๒	๕๑.	และอุดมคติของความเป็นแพทย์	๑	๘๔.	ธรรมศาสตร์ในการปกครอง	๑
๑๒.	การบวชคืออะไร?	๑	๕๒.	การเห็นพระพุทธเจ้าพระองค์	๑	๘๕.	ธรรมศาสตร์ในการปกครอง	๑
๑๓.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๕๓.	จริง และพระพุทธเจ้ามีอยู่ใน	๑	๘๖.	คิลานแห่งการใช้ชีวิตจาก	๑
๑๔.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๕๔.	ทุกหนทุกแห่ง	๑	๘๗.	หัวใจพระธรรม	๑
๑๕.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๕๕.	ชีวิตที่ไม่เสียชาติเกิด	๑	๘๘.	อริยสัจ	๑
๑๖.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๕๖.	หลักเกณฑ์ที่จะช่วยโลก	๑	๘๙.	ความทุกข์	๑
๑๗.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๕๗.	ให้รอดอยู่ได้	๑	๙๐.	ธรรมศาสตร์ เมื่อมีการปฏิบัติ	๑
๑๘.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๕๘.	เลือกอยู่แล้วมาอยู่กับอติมมยคา	๒	๙๑.	การปฏิบัติธรรมที่สมควรแก่ธรรม	๑
๑๙.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๕๙.	ความไม่เห็นแก่ตัวและ	๒	๙๒.	การบวชเพื่อฝึกการใช้ธรรมศาสตร์	๑
๒๐.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๖๐.	ความสุจริตและ	๑	๙๓.	สมเด็จพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์	๒
๒๑.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๖๑.	อริยสัจของพระพุทธเจ้า	๑	๙๔.	ผู้เป็นเอกอัครราชูปถัมภ์	๑
๒๒.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๖๒.	พระรัตนตรัยอันแท้จริงคือ	๒	๙๕.	แห่งประเทศไทย	๑
๒๓.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๖๓.	หัวใจพุทธศาสนา	๑	๙๖.	หัวใจธรรมศาสตร์ ในพระพุทธศาสนา	๑
๒๔.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๖๔.	ชีวิตที่มีพื้นฐาน และสิ่งที่	๑	๙๗.	ลักษณะแห่งอริยสัจ	๑
๒๕.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๖๕.	เป็นพื้นฐานของชีวิต	๑	๙๘.	สรุปผลของการใช้ธรรมศาสตร์	๑
๒๖.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๖๖.	อริยสัจและอติมมยคา	๑	๙๙.	พระไตรปิฎก	๑
๒๗.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๖๗.	และอติมมยคาธรรมจักร	๑	๑๐๐.	สัจจะ ๔ ประการ	๑
๒๘.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๖๘.	อติมมยคาเท่าที่ควรจะรู้จัก	๑	๑๐๑.	ธรรมศาสตร์แห่งชีวิต	๑
๒๙.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๖๙.	กันไว้บ้าง และอติมมยคา	๑	๑๐๒.	ปัจจัยสำคัญแห่งชีวิต	๑
๓๐.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๗๐.	ช่วยได้ทันทุกกรณี	๑	๑๐๓.	ปริยัติแห่งชีวิต	๑
๓๑.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๗๑.	เรื่องที่ต้องรู้ หรือควารู้	๑	๑๐๔.	การหาหนทางไป ของสิ่งที่มีชีวิต	๑
๓๒.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๗๒.	อทิปปัจจยตตามูลฐานะหัวใจ	๑	๑๐๕.	พระสงฆ์โลกคือกิจการ	๑
๓๓.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๗๓.	แห่งพระพุทธศาสนา	๑	๑๐๖.	ออกพรรษา ออกมาเลือกจากความสุข	๑
๓๔.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๗๔.	อติมมยคา	๑	๑๐๗.	ธรรมศาสตร์ คือการปฏิบัติธรรม	๑
๓๕.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๗๕.	การสืบอายุพระพุทธศาสนา	๑	๑๐๘.	วิเศษเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาด้วยการปฏิบัติ	๑
๓๖.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๗๖.	พุทธศาสนาของอติมมยคา คือ นิพพาน	๑	๑๐๙.	อุทิศตนเพื่อธรรม	๑
๓๗.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๗๗.	พระคุณของแม่	๑	๑๑๐.	พัฒนาชีวิตด้วยพระไตรปิฎก (ต่อ)	๑
๓๘.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๗๘.	ประมวลรูปแบบแห่งสากลพระธรรม	๑	๑๑๑.	ธรรมะเป็นการพัฒนา	๑
๓๙.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๗๙.	การคงอยู่ได้อันแท้จริงของระบบประสาท	๑	๑๑๒.	จากบุญฐานมาเป็นพระอริยเจ้า	๑
๔๐.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๘๐.	สัจจะไม่เหลือ	๑	๑๑๓.	หลักปฏิบัติเกี่ยวกับอทิปปัจจยต	๑
๔๑.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๘๑.	มนุษย์ที่สละตนเพื่อพระธรรมหรือพระเจ้า	๑	๑๑๔.	พระพุทธเจ้าท่านอยู่ในฐานะ	๑
๔๒.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๘๒.	ปทานุกรมธรรมะสำหรับชาวบ้าน	๑	๑๑๕.	ที่เป็นอะไรกับพวกเรา	๑
๔๓.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๘๓.	สันติปฏิญญา	๑	๑๑๖.	พระพุทธเจ้าหรืออทิปปัจจยต	๑
๔๔.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๘๔.	ชีวิตคือการลงมือเพื่อผลอันสูงสุด	๑	๑๑๗.	ใจรักของใจ	๑
๔๕.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๘๕.	ธรรมศาสตร์ในขั้นที่	๑	๑๑๘.	สัจจะเกี่ยวกับธรรม	๑
๔๖.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๘๖.	จะสามารถช่วยโลกได้	๑	๑๑๙.	อริยสัจ ๔	๑
๔๗.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๘๗.	ความวิเวกเป็นสุข	๑	๑๒๐.		๑
๔๘.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๘๘.	ความไม่เบียดเบียนเป็นสุข	๑			๑
๔๙.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๘๙.	ธรรมศาสตร์ในการปฏิบัติ	๑			๑
๕๐.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๙๐.	มารอันดีแท้	๑			๑

อรหันตคุณ ๔

- วันมาฆะ คือ วันที่มีการประชุมพระอรหันต์และพระพุทธเจ้าทรงแสดงโอวาทปาฏิโมกข์.
- มาฆบูชา ก็คือ การบูชากระทำอุทิศแด่พระอรหันต์ทั้งหลาย.
- พระอรหันต์ คือ บุคคลที่ไปได้ถึงยอดสุดแห่งความเป็นมนุษย์.
- คำว่า อะระหัง หมายถึง พระอรหันต์ แปลได้ ๔ ความหมายคือ เป็นผู้ไกลจาก
ข้าศึกไกลจากกิเลส ไกลจากความทุกข์, เป็นผู้หักวัฏฏจักร หักกิเลส หักกรรม
หักวิบาก หักเสีย ซึ่งความเห็นแก่ตัวตน, เป็นผู้ควรแก้คำว่ามนุษย์ ควรแก้ปัจจัย
ซึ่งบุคคลนำมาบูชา, เป็นผู้ไม่มีความลับ ไม่มีสิ่งที่ลึกลับซ่อนเร้น.
- พระอรหันต์เป็นผู้สมบูรณ์ด้วย สติ สัมปชัญญะ และปัญญา ไม่เกิดความชั่ว
ไม่เกิดความทุกข์ นี่คือไกลจากกิเลส.
- พระอรหันต์เป็นผู้ที่ทำลายความอยากอย่างโง่เขลาเสียได้ คือหักเสียได้ซึ่งวงล้อ
แห่งวัฏฏสงสาร หรือวงกลมแห่งการเวียนว่าย.
- พระอรหันต์เป็นผู้ทำลายความรู้สึกหมายมั่นด้วยความโง่เขลาว่าตัวตนหรือ
ของตน, เป็นผู้ที่มีจิตใจสูง อยู่เหนือความโง่ เหนือความผิด และเหนือความทุกข์
ควรแก้ความเป็นมนุษย์.
- พระอรหันต์เป็นผู้ที่ดับทุกข์ได้ และช่วยให้มนุษย์หมดปัญหา หมดทุกข์ได้
จึงเป็นผู้ควรแก้ปัจจัยที่เขานำมาบูชา.
- พระอรหันต์ ได้เงินเดือนวันละบาตรเท่านั้น แต่ทำงานเป็นประโยชน์แก่มนุษย์
มากมายเหลือที่จะกล่าว.
- บรรดามนุษย์เงินเดือนทั้งหลาย ควรทำงานให้คุ้มกับเงินเดือน เป็นการทำตาม
รอยพระอรหันต์.
- พระพุทธเจ้าทรงอยู่อย่างเปิดเผย ไม่มีความลับที่ต้องปกปิด เพราะหมดแล้ว
ซึ่งกิเลสทั้งหลาย ทรงเป็นผู้บริสุทธิ์.
- เราจงมาเดินตามรอยพระอรหันต์กันให้ถูกต้อง ศีลธรรมจะกลับมา ธรรมะ
จะกลับมา แล้วโลกนี้จะสงบเย็น เป็นพระนิพพาน.